

Broj 41.

U Puli, dne 10. jula 1900.

God. XXXI.

Oglasni, pripisana itd.
tiskaju i računaju se na temelju
običnog četvrti ili po dogovoru.
Novci za predbrojbu, oglase itd.
buju se na putnicima ili poloz-
nicom post, stedionice u Boču
na administraciju lista u Puli.
Kod naruke valja tučno oz-
naciti ime, prezime i najbližu
postrojniku.
Tko list na vreme ne primi,
neka to javi odpravniku u
otvorenem pismu; za koji se
ne plaća poštara, ako se izvana
napiše "Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

Izlazi svakog utorka i petka
o podne.Netiskani dopisi se ne vraćaju,
nepotpisani netiskaju, a ne-
frankirani neprimaju.Preplaćati sa postarom stoj:
12 K u obče, 1 K u godinu
ili K 6—, odn. 3— na
pol godine.

Izvan carevine više poštara.

Po jedini broj stoji 10 h. koli u
Puli, toli izvan iste.Uredništvo se nalazi u ulici
Giulia br. 5 te prima stranke
osim nedjelje i svetka svaki dan
od 11—12 sati prije podne.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

...Slogom rastu male stvari, a neologu sva poljvaria... Naroda poslovica.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stipeo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
"Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Poziv na predplatu.

Nastupili smo drugo poljeće, radi toga molimo ovime cijenjene predplatnike, da nam pošalju tekuću predbrojbu, odnosno podržite staridug.

Izdavanje lista skopčano je velikim troškom i radi toga bez točne predbrojbe dolazimo u nepričku prama našim obvezama.

Svaki onaj, koji list prima, dužan je platiti predplatu prije ili kasnije.

Kao što su se cijenjeni predplatnici mogli već osvjedočiti, mi izpušnjavamo svoju dužnost prama njima i to nam daje nadu, da će i oni učiniti svoju.

Tko nemože sve, neka pošalje barem nešto na račun.

Sve one, koji su nam dužni jošte za prošlu godinu, auk se ne oglase do 15. jula predplatom ili pismom, britisati ćemo, a dužnu svetu utjerati drugim načinom.

Uprava „N. Sloga“.

Pučko školstvo Istre.

Važnost pučkoga školstva nameće se sama od sebe. Radi toga bilo bi ne samo posve suvišno nego i nepotrebitno, da se o toj važnosti na daleko i široko razpravlja.

Da se o važnosti pučkoga školstva osvijedoči, došla će nam biti, ako baćimo pogled na školske proračune pojedinih država, zemalja i občina, i na ogromne svete novaca, što ih iste doprinisu za pokriće troškova, izdanih za pučko školstvo.

I u godišnjem proračunu naše malene i siromašne pokrajine unasu se za školske potrebe izdašna sveta od blizu 500.000 K. Doda li se tomu godišnja prijomo, što ju u tu svrhu dobivamo od države, te neuzgredni trošak, što posebice odrđuju na pojedine občine, to proizlazi, da se u Istri troši na pučko školstvo nešto oko 603.000 kruta.

Ta se svota čini na oku velikom, nu suprostavi li joj se onoj strašni broj jadne, premda i duševno i tjelesno posvremi razvijene djece, koja u obće neuživa nikakve poduke, to će se svaki latko osvijedočiti, da i ta svota od preko pol milijuna kruta ni izdaleka ne odgovara potrebanu našegu pučkoga školstva.

Evo kako neodgovara.

Djece, koja bi po svojoj dobi bila dužna polaziti školu, imade u Istri 52.315, i to 27.230 dječaka i 25.276 djevojčica. Od tih polazilo je školu školske godine 1898—1899, što javnu, što privatnu, što

ini, u sveuču 33.454 djece, dočim ih se 1266 nije moglo priupustiti školi, i to što poradi slabe zdravlja, što opet poradi duševne nerazvitošt.

Odbije li se sada broj ove zadnje djece, i one, što istinu polazi školu od ukupnoga broja djece dužne polaziti školu, proizlazi, da djece, koja neuživaju nikakvu poduku, imu u Istri ogroman broj od 17.863, i to 9102 dječaka i 8761 djevojčice.

Strašan i grozjan je taj broj, a još ga čini užasnjim, nemila i neutješljiva okolnost, što se isti gotovo neizključivo proteže na djecu naše krvi, našega plemena i jezika.

Iz napomenutoga slijedi, da polazi kod nas u Istri školu oko 63.7 postotaka djece. Ali uzimimo svaku narodnost po sebi, pak često uvidjeti, da toj postotak neodgovara broju ni naše, kao ni onomu talijanske djece.

Poznata je činjenica, da Talijani za dvadesetak tridesetak svoje djece ustrajaju školu, a ako ih imade manje, recimo deset ili petnaest, oni će se u takovom slučaju pomoći bilo i sa paralelkama.

Odatle slijedi, da je kod Talijana vrlo neznatan postotak djece, koja nebi polazi školu, dočim je taj postotak kod nas upravo ogroman.

Uzrok tomu strašnjotom stanju nije težko pogoditi. Nam se uzkrcaje ono, što se drugim daje preko svake mјere i potrebe. Mi bivamo zapostavljeni i zapuštani na korist drugih, koji će svojih sobstvenih napredak i unapred izrabljivati u svoje svrhe a na našu štetu i na našu propast.

Da vidimo sada malko, u kakvom razmjeru stoje naše škole napram talijanskim. Ovi podatci jesu doista vrlo zamirni, jer se male gdje pokazuju tako očita nepravda, što nam se nanaša, kako baš ovde.

Evo tih podataka:

U cijeloj Istri bijaše u školskoj godini 1898—1899, svih pučkih škola ukupno 202.

Od toga broja valja nam odmah odbiti 13 škola, u kojih je učevni jezik hrvatski i talijanski i 2 ekskluzivne škole. Ostaje nam ih dakle još 187. Od tih škola odrđuju na Talijane 70, na nas Hrvate 85, na braću Slovence 31, a na Njemce 1. Odalje slijedi, da napram 116 naših, hrvatskih i slovenskih škola, stoje 70 talijanskih.

Nu ovdje bi se mogao koji zavesti pa kazati: eto napokon ti Talijani su ipak donekle i pravedni, ta eto nam daju 116 škola, dočim su ih za sebe pridržali samo 70. Dobro, ali ta se stvar ima sasvim drugačije.

Evo kako:

Medju one 202 škole valja ubrojiti i 39 takozvanih pomoćnih škola, koje su u dobro uređenom školstvu prava sramota. Je li moguće, da će svećenici, kojim se redovito kod nas povjeravaju škole takve vrsti, je li moguće, kažem, da će oni (ne)računajuč ovamu njihovo neuprduno doključno usposobljenje kraj tolikih težkih posala i dužnosti, što ili od njih traži njihovo uzvišeno zvanje, nači još toliko

vremena, sile i volje, da svoju školu podignu do onog stupnja, da budu mogli postignuti onu svrhu, što im ju namješči školski propisi i odnose osnove? Neće, nikako, uza svu svoju dobru volju, uz savmar i napor oni toga postignuti nemogu. Ta znadu to oni i sami — zato pošteni i pravedni kao što jesu — rade iz petnih žila, kako bi se dotična pomoćna prometnula što prije u redovitu. Nu uza sve to ostalo ih je još 39, a te valja uz neznačaju iznimku od 4, ubrojiti među naše škole, jer su Talijani svoje već davno skoro posve iztrijevi.

Prama tomu ostalo bi nam Hrvatim i Slovencem 91 redovita pučka škola.

Da vidimo sada kako se te naše škole odnose napram onih 66 talijanskih, koje im preostaju, odbivši i njim 4 pomoćne.

Naše su pučke škole velikom većinom jednorazrednice, jer je nas Hrvati u Slovence zapala sreća, da smo takovih u svemu zadobili 56. Po tomu imademo ukupno sa Slovencima 20 dvorazrednica sa 40 razreda, 4 trorazrednice sa 12 razreda i 1 četverorazrednicu sa 4 razreda. U svemu dakle imamo mi sa Slovencima 112 razreda.

Prama tomu broju stoji 14 talijanskih jednorazrednica, 16 dvorazrednica sa 32 razreda, 16 trorazrednica sa 48 razreda, 6 četverorazrednica sa 24 razreda, 12 peterorazrednica sa 60 razreda i 2 šesterorazrednica sa 12 razreda, što čini ukupno 192 razreda.

Po tomu imadu istarski Talijani sami 80 razreda više nego li mi Hrvati i Slovenci ukupno. A kad se znade, da imade nas Hrvata i Slovenaca u Istri dva puta više nego li Talijana, tada se pokazuje gornje neraznijerje još proznijem. Nu ni to nije još sve.

Od talijanskih jednorazrednica riedko će se koja naći, da bi bila razdieljena, dočim su naše jednorazrednice skoro sve bez iznimke razdieljene u skupine i odiele tako, da je u istih napredak skroz onemogućen.

Imade jošte kojesta drugo, što je na putu pravomu napredku u naših školah, nu o tomu progovoriti ćemo u budućem članku.

Za danas zaključujemo tim, da sjetimo pozvane oblasti na vršenje njihove dužnosti i da ih upozorimo na sve ono, što smo danas na temelju nepobitnih podataka naveli.

U ovom imade dosta gradnje, da se svaki pošten čovjek i rodoljub ozbiljno zamisli, i da jače upregne sve svoje sile, pa da se zlo, koje nam prieti radi toliku nemara i zapostavljanja na polju pučke prosvjete, izkoreni i odstrani. To traži od svakoga od nas naša čast, naš narodni ponos, naša prošlost i budućnost, a po najviše pako ono 17.865 naše dječje, ostavljene na milost i nemilost grđnoj nepravdi i pohotki krvnih dušmana naših, koji su pripravni, da od njih stvore čelu pustih janjičara!

Vjenčanje priestolno- nasljednika.

U petak dne 29. juna stigao je nadvojvoda Fran Ferdinand u Draždane po svoju vjenčicu, koja mu je sa pratnjom došla u susret na kolodvor.

Slijedećeg dana odputovao vjenčici posebnim vlakom put Zakupa, gdje se je imalo u nedjelju obaviti vjenčanje. Grad Zakupi zaodijenu se u znak radoši zelenilom i okito zastavama. Sljigaj vjenčici na kolodvor u Zakupu, bijahu od pučanstva srdično i oduševljeno pozdravljeni. Sa kolodvora odvezote se vjenčici sa pratnjom put grada u kojim.

Mlada zaručnica na pozdrave je odvraćala živalnim naklanjanjem na sve strane, a nadvojvoda je salutirao. Na načinu zapovied nadvojvodinu vozile su kojice polagance. Vrhunac oduševljenja pokazao se u parku, kad su u bilo obućene djevojke crvenim posulo put zaručnikom. U unutrašnjem dvorištu dočekao je visoke zaručnike dvorski nadmeđa grof Nostitz, a niz stepenice položili su im u susret mačeha nadvojvodina, nadvojvodkinja Marija Terezija i nadvojvodkinje Marija Anuncijata i Jelisava, sestre nadvojvodine, koje su svoju budiću snahu srdično izljubile i izgrile. Zaručnike je pratila u njihove sobe nadvojvodkinja Marija Terezija. Odmali iza dolaska predstavio je grof Nostitz: načelnika Liebicha, župnika-dekanu Kikischa, ravnatelja dobare Keilwerta i upravitelja Urhaneka.

Posli toga posli su gosti na čaj, koji je bio podan na terasi dvorca. Prvi je bio nadvojvoda Franjo Ferdinand, vodio za ruku svoju zaručnicu, a ostali su isli po volji.

Na večer bijaše sjajna gostba za vjenčenike i za njihovu pratnju.

Nadvojvoda Franjo Ferdinand opetovan je i kod primanja, izrazio svoju preveliku radost za srdičan doček, koji je priredilo pučanstvo njemu i njegovoj zaručnici. Nadvojvodi je stiglo bezbroj brzojavnih čestitaka. Pošto su odklonjene sve svečanosti, razsvištilo je pučanstvo u večer kriesovi i bengalskom vatrom samo tri okolni briega, sa kojih je vatra u duljinu navištala reichstadtsku stavu. U 9% sati bio je čaj u salonu nasljedne prinčes Löwenstein.

U nedjelju u jutro obavljeno je vjenčanje, o čemu izvješćuju novine obširno. U dvorskoj kapelici obavljeno je u 9/11 sati prije podne u najužem obiteljskom krugu jednostavno ali ipak svetlano vjenčanje nadvojvode Frana Ferdinanda s groficom Sofijom Chotek, koja je uživana na kneginju Hohenberg. Mala svatvena povorka posla je u ustanovljeno vrijeme iz unutarnjih soba u kapelicu. Prvi je stupao nadvojvoda Fran Ferdinand sa svojom majkom, nadvojvodkinjom Marijom Terezijom, za njim nadvojvodkinja Marija Annunziata i Jelisava, tad zaručnica grofica Sofija Chotek u odlicu od bijelog atласa s brilljantnim diademom. Njio o desno stupao je njezin rođak i vjenčani svjedok nasljedni princ Löwenstein, na lievo brat

Karlo grof Chotek. Vrhov. dvorski meistar grof Nostitz-Rieneck bio je vjenčani svjetok nadvojvodji.

Vjenčanje je obavio dekan Hikisch uz asistenciju oo. kapucina Andrije i Florijana. Dekan je pozdravio zaručnike duboko gaučljivim govorom. Nadvojvoda i njegova zaručnica glasno su odgovarali na pitanja dekanova. Duboko gauči izmjenili su prštenje. Za tim je na orguljama svirana pučka himna, te su vjenčanici sa svimi prisutnimi prisustvovali tihoj sv. misi.

U 1/2 sati bio je doručak u dvoru, pri kom je majka nadvojvodina, nadvojvodkinja Marija Terezija nazdravila mladence i doviknula trostruki život! uz koji su pristali svi prisutni.

Iza doručka odvezli su se u 2 sala posile podne visoki mladenci, izpraćeni od nadvojvodkinja u otvorenih kočijah na kolodvor. Djevojčice u špaliru sipale su pred njih evice, dječaci su pozdravljali paonim grančicama. Veteransko i vatrogasno društvo izkazivali su počast a nino-grobojna svjetlina klicala je srađeno mlađom paru, koji je krenuo posebnim vlastom u Konopist, kamo je stigao u 6 sati na večer.

Jos prije vjenčanja stiglo je vrhovnom nadvojvodiču nadvojvode Franju Ferdinandu iz Ischlja slijedeća brzojavka: „Nj. c. i kr. apostolsko Veličanstvo blagoizvjele je premilostivo gospodju suprugi Nj. c. i kr. Visosti, rođenju grofcu Chotek, uzvisili u kneževski stolis nasljednjih zemalja s imenom Holenberg i predikatom „kneževska milost“. Molim Vašu preuzvišenost, da to s mojom čestitkom stavi do znanja Nj. kneževska milost. Goluchowski“.

DOPISI.

Mošćenice, 4. julijsa 1900. Poslije dugoga zatezanja sa strane občinskoga glavarstva, bili su občinski izbori u Mošćenicih urećeni za utorku i sredo prošloga tjedna, to jest za 3. i 4. t. m. nu i pak, izbore se je preneslo za četvrtak i petak ovoga tjedna, za 12. i 13. tekućega mjeseca s razlogom da c. kr. katarska politička oblast, nije poslala svoga odaslanika k tim izborima.

Kad se obavljaju izbore u kojoj občini kotara, gdje imaju voditi izbore muževi posve izobrazeni, muževi, koji imaju izkustva u izbornih stvarima, muževi posve mirni, pravedni, nepristrani, onda tamo i svuda politička oblast šalje svoje odaslanike.

U Mošćenice ga nije poslala, prema tamo voditi izbore čovjek malo izobrazen, čovjek, koji nije nikad vodio izbore, čovjek koji se ne može nazvati nepristran, kad onako radi, kako smo jednim primjerom naveli. U Mošćenice nije poslala c. kr. katarska politička oblast svoga odaslanika, premda se je kod prvih izbora, koji su se tamo imali obaviti, dogodili nemiri i izgredi, kakovih još nebijewe u nijednoj občini voloskoga kotara. Nemiri i izgredi bili su takovi, da je odaslanik občine kao i c. kr. odaslanik morao bježati pred razjarenim ljudima, da jih je pak velik broj bio u verigah odveden u Volosko, i kasnije od c. kr. sudova odsudjen.

U takovu občinu, gdje se je takova sta kod prvih izbora dogodilo, nije c. kr. katarska politička oblast k drugim tamošnjim izborima odasla svoga odaslanika. Po čemu to diši?

Zaplijenjeno!

Zaplijenjeno!

bombske gaće, dok hrvatski poljodjelci šamli gledaju se oresti od svoje talijanske gospode i okreću im, svaki dan više ledja.

Ako mi tko dokože, što im je dobra učinila talijanska gospoda iz Vodnjanja, darovali su mu na Rokovu Kačiću i Kraljeviću Marku.

Ako je kriv, da Krnica tako spava?

Sada nas je ostavio na mnogoznačniji „Don Giulio Gith“. Sto nam je dobra učinila u mnogo godina?

Izgori rečenoga vidi se plod njegovog tihog djeđelovanja:

Ah Bože moj, što ti je zla učinio naš hrvatski puk u Istri, osobito u južnoj, da ga takci mučiš? Meni se čini, da sada prosviljuje svećenike i biskupe našu politiku a ne Duha svetoga kako za vremena apostola. „Idite, učite sve narode id.“, govori naš Spasitelj, a oni kao da razumiju: „Idite, živite, bogatite se, a puk neka se pozivinje“.

Sada je došao u Krnicu veleć. g. Čurkovik Dimitar, dosadašnji župi-upravitelj u Vižinadi. Njemu, kao rodjenom Dalmatinu, hrvatske majke sinu, stavljamo na srce, neka ne pusti iztrlebiti pučki jezik iz crkve, jer propast jezika, propast je vjere.

A vi moji Krnčani, budite ljudi!

Ljubite svoj mili materinski jezik, koji znaće i sami da je slavinski ili hrvatski a nipošto talijanski.

Jos jednomu bi morao reći dve riječi, koji je dužan puk izobraziti, ali sada ga pustim na miru, samo neka prestane i on u svojoj obitelji talijanski trubiti.

Šior Zaneto.

Franina i Juriba.

Fr. Macija, da se juko plaku za patronom Jur. Borme imaju se i ča plakat, zač nebi pili onoliko miš polovili, da im je brki opali.

Fr. Ma se nadaju još boljemu.

Jur. A to ćemo pak videt.

Razne vesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Bečke novine pišu, da će vlast savzati na jesen carevinsko vjeće. To bi imao biti zadnji pokusaj sa sadašnjim državnim zastupstvom. Nedodje li ni tada do nagodbe između Niemaca i Čeha i nebjude li se, dalo ni tada mirno i redovito razpravljati, tada bi vlast raspustila carevinsko vjeće i raspisala nove izbore. Vlast da nekani u toj jesenskoj sjednici carevinskom vjeću narinuti novi poslovnik, jer znade, da njoj nebi nije jedna većina odobrila takvog koraka.

Njemačke katoličke novine razpravljaju življeno o budućem savezu sa kršćanskim socijalistima. Ta nova stranka imala bi sačinjavati srediste u carevinskom vjeću, okolo kojega bi se ustrojila nova većina, sastojeća iz većine klubova bivše desnice.

Drugi predsjednik carevinskoga vjeća, česki zastupnik dr. Začek, govorio je ovih dana pred svojim izbornicima u moravskoj Bištrici o položaju. Reče, da su česki zastupnici gubitakom dokazali, da se proti interesom českoga naroda neda vladati. Oni su postigli to, da bijaše carevinsko vjeće zaključeno. Ohziron na jezikovno pitanje, reče zastupnik, da Česi neće priznati nikakvog zakona, kojim se nebi priznala ravnoopravnost českoga jezika, sa

njemačkim. On kano Čeh i Austrijanac opominje vlast, da nerješava jezičnoga pitanja na temelju § 14., jer takovo navještenje rata ne samo českemu narodu, nego i svim Slavenom, Austrije. Ako bi sadašnja vlast zbila htjela narinuti takav zakon českemu narodu, tada — reče govornik — ja nejamćem za mir i red u naših pokrajina. Češki zastupnici, da su pripravni jednom stupiti u dogovore sa zastupnicima njemačkoga naroda i sa vladom. Oni da neće ništa zahtjevali što bi moglo škoditi ni Niemcem ni državi, ali neće ni pristati na nikakav predlog, kojim se nebi zajamčilo českemu narodu njegovu pravu.

Na koncu bijaše prihvaćena rezolucija, kojom se izražuje povjerenje mladočeskim zastupnicima, i kojom se prosjeđuje proti Koerberovim jezikovnim osnovama.

Češke gospodje, suproge privaka češkega naroda, poslati su prigodom vjenčanja grofica Chotek sa nadvojvodicom Franom Ferdinandom u Konopište brzjavnu čestitku, kojom pozdravljaju visoku gospodju, kaščer stare i glasovite češke porodice, čije je ime nerazdjidivo slijedjeno sa sjajem i časom kraljevine Češke. Budite — kažu gospodje — uz Vašega prejasnoga supruga zastupnika, zagovarateljica i podrške dojnovini i narodu češkomu.

Pošljedice meštanjera privatog poljskoga kluba na carevinskom vjeću vitez Javorškoga, izbjigao na dan i prije nego li se je to očekivalo. U časopisu i na skupštini izjavio se Poljski njostrije proti neslavenskom postupanju poljskoga kluba u obče, napose njegovog predsjednika Javorškoga. Ovomu predbacuju, da je započeo sam i na svoja ruku Slavenom neprijateljsku politiku, staviv se na stranu neprijatelja svih Slavena. Radi toga su nastale nesuglasice medju samimi privaci poljskoga naroda, te se već govorio o razdoru u poljskom klubu.

Zemaljski predsjednik gorjene Austrije i državni zastupnik dr. Ebenhofer hoće je prosliti dana u Istri, te primjeti od cara i kralja u audienciji, izvestio ga o položaju. Glasao se, da je vladara izvestio u tom smislu, da je položaj Koerberov vrio povođen, jer da imade slobodne ruke za uvedenje jezikovnog zakona i promjenju poslovnika!

Crnogora. Ono odusevljavanje, koje je prigodom vjenčanja kneginje Jelene sa talijanskim predstolonaslednikom vladalo u čitavoj Crnogori u Italiju, reč bi, da je silno ohladilo. Isti vladajući krogovi otreznice u velike. Crnogorski mladići, koji su polazili vojničke škole u Italiji, ostati će kod kuće, ili će ih poslati u Rusiju. U Italiju da su se naučili latinsku zivotu, zanemariv vojničku nabrazbu.

Srbija. Srbski "kraljevi" Aleksander i Milan da će zajedno na izložbu u Pariz. Jedan od njih imao bi se i sam izložiti, da svetu pokaze "kakav" nebi smio biti nijedan kralj ili vladar. Srbski vladari, da će i radi toga na izložbu, da budu tamo od francske vlasti slavljeni, pak da si tim povećaju ugled u nesretnoj domovini.

Rusija. Car Nikola podpisao je ovih dana naredbu, kojom se ukida izgon u Sibiriju. Taj plenniti čin mladića cara steći će polivalu svih u istinu slobodoumnih osoba. U Sibiriju posljeće su najine do sada ruske oblasti razne vrste zloćinice, osobito političke, koji su moralni u rudkopih sprovodili najtužnije dane. Upravili ministarstva, izvanjskih posala, grof Lajbosdorff ostaje i nadaje na svojem mjestu i da imade mnogo izgleda, da će ostati stalno na onom mjestu.

Italija. U talijanskom parlamentu su ipak zavladali mirni odnosi, te se je moglo razpravljati i prihvati priyvremeni prvorazred.

Kina. Iz raznili strana togog ogromnoga carstva dolaze sve to groznoje vesi. Jos pred, koji dan se mislio, da je pao žrtveni vjerski fanatizma u Pekingu je-

Dolazak vlakova u Pulu.

1— po polne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinj, Rieke, Beč.
9:40 po polne osobni iz Trsta, Herpelja.
11:10 po polne brzi iz Trsta, Herpelja, Divače, Rieke, Beč.

Odlazak vlakova iz Pule.

5:20 prije polne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2:15 po polne osobni za Ilovinj, Divaču.
6:15 — brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Plovitbeni red.

Ugarsko-hrvatsko par. druživo.

Pruga Rieka—Trst.

Polazak	Povratak			
Dol.	Odl.	Dan	Dol.	Odl.
—	—	Rieka	3:30	—
7:45 7:55	8:20	Opatija	2:35	2:15
8:15 8:20	8:20	Lovran	2:10	2:15
8:45 8:55	8:20	Moscenice	1:35	1:45
9:20 9:25	8:20	Berseč	1:05	1:10
10:10 10:25	8:20	Rabac	12:05	12:20
11:55 12:30	8:20	Gres	10:	10:35
4:30 6:40	8:20	Pula	Ned. E.	2:30
6:50 6:40	8:20	Fazana	1:50	6:
8:10 8:30	8:20	Rovinj	11:50	12:20
9:40 10:10	8:20	Poreč	10 10	10:40
12:20 12:40	8:20	Piran	Nedj.	7:20
2:—	8:20	Trst	—	7:50

Pruga Rieka — Pula.

Polazak	Povratak			
Dol.	Odl.	Dan	Dol.	Odl.
—	—	Rieka	3:20	—
7:30 7:40	8:05	Opatija	2:40	2:50
7:55 8:05	8:05	Lovran	2:15	2:25
8:35 8:45	8:05	Moscenice	1:45	1:45
9:— 9:10	8:05	Berseč	1:10	1:20
9:55 10:05	8:05	Rabac	12:25	12:25
11:20 11:50	8:05	Gres	10:30	11:
3:50 —	8:05	Pula	—	6:30

Pruga Rieka — Losinj.

Polazak	Povratak			
Dol.	Odl.	Dan	Dol.	Odl.
—	—	Rieka	2:35	—
9:30 8:40	9:05	Opatija	1:55	2:05
8:55 9:05	9:05	Lovran	1:30	1:40
9:35 9:45	9:05	Moscenice	1:25	1:35
10— 10:10	9:05	Berseč	1:10	1:20
11:40 12:—	9:05	Rabac	12:25	12:25
1:15 1:25	9:05	Gres	10:35	11:
2:10 2:20	9:05	Martinšćica	9:10	9:20
4:05 —	9:05	Osor	8:15	8:25
—	9:05	Mali Lošinj	—	6:30

Brza pruga Rieka—Opatija—Pula.

Polazak	Povratak			
Dol.	Odl.	Dan	Dol.	Odl.
—	—	Rieka	9:20	—
1:30 1:40	—	Opatija	8:10	S:20
2:20 2:30	—	Malinska	7:20	7:30
3:— 3:10	—	Glavot	6:40	6:50
4:— 4:10	—	Merag	5:40	5:50
4:50 —	—	Krk	5:	—

Brza pruga Rieka—Opatija—Losinj.

Polazak	Povratak			
Dol.	Odl.	Dan	Dol.	Odl.
—	—	Rieka	9:—	—
7:30 8:15	—	Opatija	8:15	8:30
12:30 —	—	Pula	4:	—

Brza pruga Rieka—Opatija—Losinj.

Polazak	Povratak			
Dol.	Odl.	Dan	Dol.	Odl.
—	—	Rieka	9:—	—
7:30 8:15	—	Opatija	8:15	8:30
12:30 —	—	M. Lošinj	—	4:

Brza pruga Rieka—Opatija—Losinj.

Polazak	Povratak			
Dol.	Odl.	Dan	Dol.	Odl.
—	—	Rieka	9:—	—
7:30 8:15	—	Opatija	8:15	8:30
12:30 —	—	M. Lošinj	—	4:

Brza pruga Rieka—Opatija—Losinj.

Polazak	Povratak			
Dol.	Odl.	Dan	Dol.	Odl.
—	—	Rieka	9:—	—
7:30 8:15	—	Opatija	8:15	8:30
12:30 —	—	M. Lošinj	—	4:

Brza pruga Rieka—Opatija—Losinj.

Polazak	Povratak			
Dol.	Odl.	Dan	Dol.	Odl.
—	—	Rieka	9:—	—
7:30 8:15	—	Opatija	8:15	8:30
12:30 —	—	M. Lošinj	—	4:

Brza pruga Rieka—Opatija—Losinj.

Polazak	Povratak			
Dol.	Odl.	Dan	Dol.	Odl.
—	—	Rieka	9:—	—
7:30 8:15	—	Opatija	8:15	8:30
12:30 —	—	M. Lošinj	—	4:

Brza pruga Rieka—Opatija—Losinj.

Polazak	Povratak			
Dol.	Odl.	Dan	Dol.	Odl.
—	—	Rieka	9:—	—
7:30 8:15	—	Opatija	8:15	8:30
12:30 —	—	M. Lošinj	—	4:

Brza pruga Rieka—Opatija—Losinj.

Polazak	Povratak			
Dol.	Odl.	Dan	Dol.	Odl.
—	—	Rieka	9:—	—
7:30 8:15	—	Opatija	8:15	8:30
12:30 —	—	M. Lošinj	—	4:

Brza pruga Rieka—Opatija—Losinj.

Polazak	Povratak			
Dol.	Odl.	Dan	Dol.	Odl.
—	—	Rieka	9:—	—
7:30 8:15	—	Opatija	8:15	8:30
12:30 —	—	M. Lošinj	—	4:

Brza pruga Rieka—Opatija—Losinj.

Polazak	Povratak			
Dol.	Odl.	Dan	Dol.	Odl.
—	—	Rieka	9:—	—
7:30 8:15	—	Opatija	8:15	8:30
12:30 —	—	M. Lošinj	—	4:

Brza pruga Rieka—Opatija—Losinj.

Polazak	Povratak			
Dol.	Odl.	Dan	Dol.	Odl.
—	—	Rieka	9:—	—
7:30 8:15	—	Opatija	8:15	8:30
12:30 —	—	M. Lošinj	—	4:

Brza pruga Rieka—Opatija—Losinj.

Polazak	Povratak			
Dol.	Odl.	Dan	Dol.	Odl.
—	—	Rieka	9:—	—
7:30 8:15	—	Opatija	8:15	8:30
12:30 —	—	M. Lošinj	—	4:

Brza pruga Rieka—Opatija—Losinj.

Polazak	Povratak			
Dol.	Odl.	Dan	Dol.	Odl.
—	—	Rieka	9:—	—
7:30 8:15	—	Opatija	8:15	8:30
12:30 —	—	M. Lošinj	—	4:

Brza pruga Rieka—Opatija—Losinj.

Polazak	Povratak	
---------	----------	--

Mošćenički izbornici! Mošćeničani i Bersečani!

Prije četiri godine bili ste prvi put pozvani, da birate svoje občinske zastupnike u Mošćenicah.

Vas njekoliko bili su toliko smutili njeki talijanski plaćenici, da su vas onda žandari vodili okovane na Volosko.

Za prošli utorak dne 3. ovoga mjeseca bili ste pozvani opet k izborom, da za druge tri godine birate svoje občinske zastupnike.

Došlo vas je na stotine iz Mošćeničke i Bersečke župe. Radi nespretnosti vašega glavara i njegovih drugova niste mogli izabirati, i izgubili ste uzalud dan.

Sad ste pozvani da izabirate četvrtak i petak, dne 12. i 13. ovoga mjeseca.

Prije nego idete k izborom, čitajte i čujte ovo njekoliko riječi, dolazeci od vaših iskrenih prijatelja, a za vaše dobro.

Prije njekoliko vremena dielio vam je Petar proglaš, u kojem vam je htjeo dokazati, kako je sadanji vaš glavar koristno za vas upravljao občinskim dobrom. Kad se mu je dokazalo činjenicami i brojkama, da nije istina što je pisao, onda se već nije javno oglasio.

Vaš občinski glavar, njeki „Afrikan“, njeki, koji su već u zatvorih čamili radi svojih nedjela, i njim slični, udarili su onda u druge gusle.

Počeli su vam napunjati glave, da ćete biti prodani pod Hrvatsku, pak tamo plaćati davke od žene, kokoši, voća, u obće od svega, ako neizaberete sadanjega glavara i njegove prijatelje.

Kad je vaš sadanji glavar jednomu mnju tako govorio, onda mu je ovaj odgovorio: to možete govoriti tovarom a ne meni.

Htjeo je tim reći, da ljudi, koji svojom glavom misle, koji vide što se okolo njih i po cijeloj Istri dogadja, nemogu onoga vjerovati, drže ono za laž, za varku, za ješku, na koju bi njeki htjeli loviti ljudе.

Sadanji gospodin glavar, i „Afrikan“ i svi oni drugi, kad onako govore, drže se one: reci mu, da ti nereče.

Oni vam po nauku vaših zakletih neprijatelja vele, da niste Hrvati, nego da ste „Istrani“.

Svaki koji govoriti svoj materinski jezik hrvatski, je Hrvat, kako je onaj koji govoriti svoj materinski jezik njemački, francuzski, englezki — Njemač, Francez, Englez.

I vi govorite svoj materinski jezik hrvatski, pak nemožete biti po jeziku, po narodnosti drugo nego Hrvati slavenskoga plemena.

Svaki, koji je rođen i koj stanuje u Istri, je Istran, kako je Dalmatinac, koji je rođen u Dalmaciji, Štajerac, koji je rođen u Štajerskoj, Tirolac, koji je rođen u Tirolskoj.

I vi ste Istrani, jer ste rođeni u Istri.

Zakleti neprijatelji našega jezika i rođa varaju naš narod tim imenom. Dok ga primame u svoje kolo, dotle je Istranin. Kad ga već jednom dobiju u svoje kolo, onda je Talijan. Sa istarskim imenom htjelo bi se ubiti i u vas hrvatsko, slavensko ime, da se vas pak pretvori u Talijane, i pak proda pod Taliju.

Svim je poznato, da je u Istri stranka, koja hoće na svu silu, da je Istra talijanska pokrajina, i koliko nije, da postane takovom, te da pak pade u krilo matere Italije, države, u kojoj hara glad i nevolja, u kojoj se često dogadjaju razbojstva i umorstva, u kojoj vlada brigantstvo, u kojoj su koloni mjesto slobodnih seljaka.

Već prije dvadeset godina su ljudi te istarske talijanske stranke učinili osnovu, kako da podvinaju občine kotara Voloskoga, samo radi toga jer u njih stanuju Hrvati — Slaveni.

Medju občinama, koje su onda odlučili podminati, bila je ondašnja Lovrantska. Kad nisu mogli podminati cicle te občine, učinili su ju razdijeliti u Lovrantsku i Mošćeničko-Bersečku.

U Lovranu su već prilično daleko došli. Tamo su javni napisi samo talijanski, tamo se službeno piše talijanski, tamo se je ustrojilo talijanske škole, tamo se tjera naš jezik iz crkve; tamo već njeki pjevaju Garibaldinske pjesme i slave talijanskoga generala Garibalda, talijanskoga kralja Umberta, talijansku kraljicu Margaretu.

U Mošćenicah još nije tako daleko došlo, al na putu se je, da se dodje.

Vaš sadanji glavar i njegovi prijatelji možda ni neznaju, kamo se vas po malo vodi.

Al i on službeno talijanski piše. Talijanske novine su pisale, da se je i on dao zastupati na kongresu u Trstu, gdje su se ono lani bili sakupili talijanski glavari Primorja i Istre; i da je on molio, da se iz vaše crkve izbjegla naš jezik, a upelje latinski i talijanski.

A znate li Vi, kakova je ona osnova, koju su prije 20 godina učinili ljudi istarske talijanske stranke proti občinam Voloskoga kotara i proti Vašoj?

Onom osnovom su oni odlučili, da zasiju razdor, neslogu, nemir, medju vami, i da vas u obće osiromaše, i da vas desetak na vaš račun dobro živi, te da s vami gospodare kako s nemom živinom.

Gledajte oko sebe na svoje oči, pak sudite sami, nisu li već zasijali medju vami razdor, neslogu nemir? Neosiromašju li vas u obće? Nedobivaju li njeki novce od njekuda?

Nisu li njeki prijatelji sadanjega glavara nudjali po forint i dva za glas?! Nisu li vam govorili: da jedite i pijte, sve je već plaćeno! Možete li misliti, da oni svoje novce troše? A odkud jih dobivaju?

Mislite svojom glavom! Neproravljate svojih pravica i sebe za zdjelu leće, za kus mesa ili kruha, za litru vina! Nesramotite svoga obraza! Živine se prodavaju! Vi ste ljudi na sliku i priliku Božju! Nezamećite svoga čovječjeg dostojanstva!

Oni njeki prijatelji vašega glavara psuju na popove, grde jih, ogovaraju jih, kleveću jih, prokljuju jih!

Znate zašto to čine? „Popovi“ vide, kamo vode našu pokrajinu rečeni ljudi istarske talijanske stranke. „Popovi“ izškolani vide, da bi ti ljudi istarske talijanske stranke htjeli naš narod osiromašiti, odnarođiti, i s njega talijanske robe učiniti. „Popovi“, svećenici kršćansko-katoličke crkve i sinovi našega naroda, žele po svojoj pastirskej, kršćanskej i domoljubnoj dužnosti, odvratiti puk od onih, koji ga vuku u propast.

Za to eto psovanje, grđenje, ogovaranje, klevetanje, kletve proti svećenikom!

Mošćenički izbornici!

Mošćeničani i Bersečani!

Zakon vas zove da izaberete svoje zastupnike, koji će imati kroz tri godine upravljati vašom občinom, vašim dobrom duševnim i tjelesnim.

Triezno, kao pametni muževi, složno, kao prava braća, izaberite prave poštenjake, Mošćeničane i Bersečane za svoje zastupnike. Izaberite takove, koji će znati i htjeti braniti vaše svetinje, vašu vjeru i vaš jezik, koji će poštano upravljati s vašom imovinom, koji će znati i htjeti čuvati baštinu vaših otaca i praotaca za vas i za vašu djecu i potomke; koji se neće družiti sa zakletimi neprijateljima naše vjere, našega roda i jezika, naše krvi.

Mutikašem i plaćenikom talijanske stranke doviknite glasno jasno: daleko vam kuća!

Držnikom, koji vam se groze, nedajte se pod noge!

Ke se drži kao ovea; pojedu ga vuci!

Mošćeničani i Bersečani! Svi na noge, svi k izborom, u ime Boga, za poštenu stvar, za vaše dobro, proti namjeram krvnih vam neprijatelja talijanske istrijanske stranke.

Na dan pete nedjelje poslie Dušova 1900.

Vaši iskreni prijatelji.